

Informační bulletin

Společnosti

pro

hospodářské a sociální

dějiny

č. 2/07

ISSN 1213-3892

Z O B S A H U :

POZVÁNKA

na plenární zasedání *SHSD*, hlavní zásady voleb do nového výborustr. 2

LITERATURAstr. 3

Z DOMÁCÍHO DĚNÍ

Noví profesoři v řadách členů *Společnosti*str. 6

PŘIPRAVUJE SE

Přednáška prof. G. Gayota v Brněstr. 7

KRONIKA

Významná životní výročístr. 7

P O Z V Á N K A

Vážení členové,
dovolujeme si Vás co nejzdvořileji pozvat na
plenární zasedání
Společnosti pro hospodářské a sociální dějiny,
spojené s **volbami** do nového výboru.

Jak jsme Vás již informovali v minulém čísle *Informačního bulletinu SHSD* (č. 1/07, s. 16), plenární zasedání Společnosti se uskuteční v pondělí dne **28. května 2007** na FF UK v Praze, hlavní budova, místnost č. **201** ve 2. patře, a to od **11.00 hod.**

Program plenárního zasedání:

1. Úvod a základní informace o volbách
2. **Z. Jindra**, *Otevřené problémy Dějin hospodářství českých zemí (v 19. století). Zamyšlení na knihu*
3. Diskuse k referátu prof. Jindry
4. Sestavení volební komise, event. doplnění kandidátky
5. Vlastní volby + přestávka na občerstvení
6. **V. Průcha**, *Ke sporným otázkám hospodářského vývoje Československa v l. 1945-1989*
7. Diskuse k vystoupení prof. Průchy
8. Vyhlášení výsledků voleb
9. Závěr

Předpokládáný konec plenárního zasedání je kolem **14.00 hod.**

Výbor SHSD

* * *

Hlavní zásady voleb

Výbor SHSD na svých zasedáních v jarních měsících tohoto roku projednal a shodl se na následujících principech voleb do nového výboru Společnosti.

Určujícím kritériem bude počet odevzdaných hlasů přítomných členů SHSD. Volit se bude 9 členů nového výboru. Další dva kandidáti v pořadí získají statut náhradníka. Náhradníci jsou zváni na schůzi výboru a mohou se aktivně účastnit jednání výboru, avšak nemají hlasovací právo.

Aby byla v novém výboru dostatečně zastoupena odborná pracoviště z celé republiky, volby proběhnou ve dvou skupinách („kuriích“) – pražské a mimopražské (regionální).

Nově zvolený výbor vybere ze svých řad také nového tajemníka Společnosti. Z administrativně-technických důvodů je prakticky nevyhnutelné, aby byl touto funkcí po-

věřen někdo z pražských členů nového výboru. Vzhledem k těmto skutečnostem byl určen poměr volených členů z obou skupin následujícím způsobem.

z pražské skupiny: 5 členů + 1 náhradník (v tom i budoucí tajemník);

z mimopražské skupiny: 4 členové + 1 náhradník.

Na základě nominačních doporučení předních odborných pracovišť, které výbor v průběhu dubna t. r. oslovil, a po projednání na schůzích výboru byla sestavena následující, zatím jen **pracovní** („prozatímní“) kandidátka (v abecedním pořadí, ve zjednodušené titulatuře a bez institucí):

pražská kurie

dr. Bohumír Brom

dr. Jan Hájek

prof. Ivan Jakubec

prof. Eduard Kubů

prof. Eduard Maur

dr. Jiří Novotný

Mgr. Pinerová

dr. Ing. Aleš Skřivan

doc. Jiří Šouša

dr. Alice Velková

doc. Pavla Vošahlíková

dr. Jiří Woitsch

mimopražská kurie

dr. Jiří Dvořák, Č. Budějovice

doc. Jana Englová, Ústí n. L.

dr. Lukáš Fasora, Brno

doc. Marta Kohárová, Hr. Králové

doc. Irena Korbelářová, Opava

dr. Petr Popelka, Ostrava

doc. Milan Sekanina, Ostrava

doc. Bohumír Smutný, Brno

Výborem navrženou kandidátku bude možno doplnit návrhy z pléna. Nové návrhy jsou podmíněny souhlasem navrhovaného, a to buď ústním (v případě jeho přítomnosti na plenárním zasedání), nebo písemným (při jeho absenci).

* * *

L I T E R A T U R A

Jiří Štaif, *Obezřetná elita. Česká společnost mezi tradicí a revolucí 1830 – 1851*, Praha, Dokořán 2005. 474 str. ISBN 80-7363-014-1.

Renomovaný historik sociálních dějin Jiří Štaif je autorem obsáhlé monografie, věnované neklidnému období třicátých až padesátých let 19. století. Podstatně tak rozšířil svá bádání o revoluci 1848 v českých zemích (Revoluční léta 1848 – 1849 a české země, HÚ ČSAV 1990). Monografie je logicky strukturována do deseti přehledných kapitol, zaměřených na problematiku evropské revoluční vlny 1830–1832, společenské skladby a vazeb, společenského prostředí, národa, nacionalismu, revolučního jara 1848, samotné revoluce v Praze, revoluce ve Vídni, podzimu 1848 a vítězné kontrarevoluce.

Společenský vývoj v českých zemích v období 1830–1851 probíhal v řadě vrstev a odehrával se v různém časovém tempu i v různých společenských prostorech. Autor si všímá různých typů mentalit, jimiž se tato prostředí vyznačovala, a společenských vazeb. Práce akcentuje moderní český nacionalismus jako významný faktor společenské změny,

a to jak v období předbřeznovém, tak i v letech 1848–1849. Nová národní elita legitimizovala své cíle úspěšně nejprve v kultuře, později i v politice. Poznámky jsou uvedeny až na konci textu.

I. J.

* * *

Milan Hlavačka, *Zlatý věk české samosprávy. Samospráva a její vliv na hospodářský, sociální a intelektuální rozvoj Čech 1862-1913*, Praha, Libri 2006. 208 str. ISBN 80-7277-297-X.

Cílem autora publikace je nový přístup k tématice, kterou doposud zpracovávali převážně právní historici. Na rozdíl od jejich někdy poněkud ideálně podávaného obrazu fungování zákonných norem proto celou složitou problematiku pojímá z poněkud netradičních úhlů. Pokouší se postihnout vznik a fungování české samosprávy tak, jak byla tvořena, chápána a uskutečňována přímo ve „společenském terénu“.

Knihla se nezabývá jen náčrtem činnosti české samosprávy ve třech územněsprávních rovinách – na úrovni obce, okresu a země –, ale popisuje i její výkonnost ve vzájemné interakci se společností (či částmi této společnosti) a nakonec je zde česká samospráva personifikována. Ve všech zmíněných rovinách totiž vystupuje (jako spojovací článek tří struktur samosprávy *sui generis*) pozdější nejvyšší samosprávný úředník země – kníže Jiří Kristián Lobkovic. Jeho medailónek doplňují obrázky dalších významných činitelů české samosprávy – Františka Schwarze a Karla Adámka. V závěru M. Hlavačka stručně rekapituluje úspěchy i nedokonalosti české samosprávy v půlstoletí před první světovou válkou a vyslovuje tezi, že česká samospráva byla tou nejvyspělejší občanskou veřejnosprávním organizací v Předlitavsku a jako škola liberálních a později demokratických postojů se podílela na změně české společnosti ve standardní, moderní a vzdělaný evropský národ.

J. H.

* * *

Cestování včera a dnes. Tourism Yesterday and Today. Revue pro průvodce a pracovníky cestovního ruchu. Vydává Vysoká škola obchodní, o. p. s., Praha 1. ISSN 1214-6501.

V lednu letošního roku vyšlo již celkem deváté číslo odborné revue, vydávané Vysokou školou obchodní v Praze. Periodikum je sice primárně zaměřeno na potřeby cestovního ruchu, přesto v jednotlivých číslech je dostatek prostoru věnován dějinám cestovního ruchu v českých zemích, v Evropě i ve světě od tuzemských i zahraničních autorů. Již od prvního čísla mají publikované články krátká cizojazyčná resumé, od druhého ročníku již obsáhlejší cizojazyčné anotace. Mezi autory článků s historickou problematikou nalezneme jak začínající autory, absolventy a doktorandy oboru hospodářských a sociálních dějin (Ústav hospodářských a sociálních dějin FF UK – K. Horalíková [dnes Polášková], A. Macková, J. Štemberk, R. Žižková), tak renomované historiky (V. Čapek, J. Čechurová, J. Chantraine, I. Jakubec, J. Kuklík ml., J. Olivierusová, J. Rákosník, Y. Sato, H.-J. Teuteberg). Historikové hospodářských a sociálních dějin tak mají k dispozici periodikum, zaměřené výhradně na cestovní ruch, resp. jeho dějiny.

I. J.

Nové publikace k dějinám industrializace a využívání průmyslového dědictví

Benjamin Fragner – Alena Hanzlová (eds.), *Industriální stopy. Architektura konverzí průmyslového dědictví v České republice 2000-2005*. Katalog k výstavě v rámci 3. mezinárodního průmyslového dědictví ČVUT v Praze, Výzkumné centrum průmyslového dědictví ČVUT v Praze, Karlínská studia, Praha září – říjen 2005. Česko-anglická verze. 167 str. ISBN 80-239-5440-7;

Lukáš Beran – Vladislava Valchářová (eds.), *Pražský industriál. Technické stavby a průmyslová architektura Prahy*. Výzkumné centrum průmyslového dědictví ČVUT v Praze, Karlínská studia, Praha 2007 (2. vyd.). 303 str. ISBN 80-01-03586-7;

Eva Dvořáková – Tomáš Šenberger a kol., *Industriální stopy českým středozápadem. Stručný průvodce vybranými industriálními objekty, technickými zajímavostmi a památkami*, ASCO. [2005] 86 str. ISBN 80-85377-96-9.

Výzkumné centrum průmyslového dědictví ČVUT v Praze (jehož vedoucím je dr. B. Fragner) vydalo v minulém roce tři publikace, které jsou významným příspěvkem k nejen k dějinám architektury, konverzi průmyslových budov pro jiná využití, ale i pro dějiny vědy a techniky v Praze a středočeském kraji. Zatímco první publikace je více zaměřena na problematiku nového využití průmyslové architektury, obě další publikace jsou průvodcem po významných objektech, spjatých s průmyslovým vývojem v Praze a v severozápadní části Středočeského kraje. Jednotlivá hesla obsahují stručnou historii objektu a jeho současný stav, resp. využití. Součástí hesla je adresa památky, jméno stavitelů a stavebníků, dostupná literatura, vyobrazení a zanesení objektu do mapy. Velmi kvalitní je obrazové zpracování. Všechny publikace jsou v česko-anglické verzi, což je vítané vzhledem k širšímu okruhu zájemců.

Anotované publikace tak zcela nesporně obohacují naše znalosti o dějinách průmyslu, výroby a průmyslových staveb.

I. J.

* * *

Zdařilé sondy do sociální, hospodářské i kulturní historie dvou středočeských mikroregionů

Petr Bartoš – Jaroslav Břečka – František Dudek – Jiří Missbichler, *Kolovraty 1205-2005. Historie a současnost městské části Praha-Kolovraty*, Praha 2005, 124 str. ISBN 80-239-6408-9.

František Dudek a kol., *Mcely 1252-2002*, Praha 2006 (2. vyd.), 104 str. ISBN 80-86757-64-1.

První anotovaná práce se z prvního vnějšího pohledu zdá klasickou jubilejní publikací, vydávanou nejrůznějšími lokálními či institucionálními subjekty při příležitosti kulatého výročí vzniku, založení, první zmínky apod. Po detailnějším náhledu do graficky i formálně vskutku reprezentativně vybavené knížky však čtenáře upoutá neobyčejná a v takovýchto případech rozhodně nebývalá důkladnost podávaného výkladu. Hloubka uchopení jednotlivých dílčích témat je vskutku příkladná a prozrazuje přítomnost odbor-

níka. Celá publikace tak informuje nejen o historické a současné podobě obce, ale i těm relativně moderním či novodobým institucím dává historický rozměr a bezesporu pomáhá vytvářet pocit historického povědomí a dějinné kontinuity v místě, do něhož se velká část dnešních obyvatel přistěhovala teprve v relativně nedávné době.

Ani druhá publikace, jež již není tak přepychově vybavena grafickými a obrazovými přílohami a celkově působí mnohem skromnějším dojmem, nezapře rozhodující autorský podíl profesionálního historika, který přes několikaletou odmlku neztratil nic ze své erudice, odborného nadhledu či řemeslných návyků. Navíc je z celé publikace cítit hluboký osobní vztah autora k danému regionu, pouto, bez něž by bylo podání historie příslušného místa pouhým plytkým výčtem nezřídka až příliš suchých faktů. Zsvěcenému čtenáři v této souvislosti maně vytane na mysl jistá paralela s jinak jen obtížně vyrovnatelnými Petráňovými Ouběnicemi. Dudkův vhlad do historie regionu na pomezí středního Polabí a Pojizeří tak působí (samozřejmě vedle nesporných faktografických kvalit) neobyčejně živě a čtivě, což u historických prací s ekonomicko-sociální tematikou nebývá zase až tak obvyklé.

J. H.

* * *

Z D O M Á C Í H O D Ě N Í

Noví profesori v řadách odborníků na hospodářské a sociální dějiny

V nedávném období prošlo několik našich předních odborníků střední generace (členů naší *Společnosti pro hospodářské a sociální dějiny*) úspěšně náročným profesorským řízením. Po jeho absolvování jim prezident republiky na návrh MŠMT udělil titul **profesora**.

Jde o následující kolegy (v abecedním pořadí):

prof. Marcela Efmertová, ČVUT Praha,
prof. Jana Geršlová, VŠB-TU Ostrava,
prof. Milan Hlavačka, HÚ AV Praha,
prof. Ivan Jakubec, FF UK Praha,
prof. Eduard Kubů, FF UK Praha,
prof. Jiří Štaif, FF UK Praha,

(V nejbližší době se dále očekává udělení zmíněného titulu i doc. Drahomíru Jančíkovi z FF UK Praha.)

Zmíněná jmenování nesporně posílila prestiž našeho oboru a lze očekávat, že nově dosažený akademický gradus přispěje k ještě větší kvalitě výuky, ke zvýšení a současně i uspokojení zájmu studentů o hospodářské a sociální dějiny.

Redakce všem výše uvedeným kolegům **co nejupřímněji blahopřeje** a věří, že jejich vysoká kvalifikace se brzy odrazí i v práci naší *Společnosti* a v její důstojné prezentaci i reprezentaci jak mezi domácí odbornou veřejností, tak také na mezinárodním poli.

Redakce *IB SHSD*

Historický ústav FF MU
Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura
Matice moravská

si Vás dovolují pozvat na přednášku

Prof. Dr. Gérarda Gayota

Université Charles de Gaulle, Lille

„KONEC POSTŘIHOVAČŮ SUKNA V EVROPĚ 1600-1900“.
S historiografickým a metodologickým úvodem do francouzského dějepiscetví

Přednáška s následnou diskusí se uskuteční v **pondělí 25. 6. 2007 ve 14 hod.**
v prostorách Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, A. Nováka 1, Brno,
v učebně B32 (budova B, 3. patro).

Přednáška proběhne ve francouzském jazyce, tlumočení je zajištěno.

* * *

K R O N I K A

Významná životní výročí

Neúprosný tok času se nezastavil ani před majestátem přebohaté studnice takřka nevyčerpatelných znalostí a vyzrálé erudice našich nejzkušenějších odborníků v oblasti hospodářských a sociálních dějin. A tak v minulých dvou letech oslavili významná životní jubilea někteří naši špičkoví specialisté na tuto oblast a členové naší *Společnosti*, v některých případech i dlouholetí členové jejího výboru.

Na závěr jistě předlouhé řady jiných gratulantů se staví také redakce tohoto Bulletinu a přeje (abecedně seřazeno) doc. dr. **Janě Englové**, CSc., dr. **Pavle Horské**, CSc., prof. dr. **Zdeňku Jindrovi**, CSc., prof. dr. **Zdeňku Kárníkovi**, CSc., dr. **Vlastislavovi Lacinovi**, CSc., prof. dr. **Eduardu Maurovi**, CSc., doc. dr. **Karlovi Novotnému**, DrSc., prof. Ing. **Václavu Průchovi**, CSc. a dr. **Františkovi Svátkovi**, CSc. k jejich nedávným životním výročím hodně štěstí, spokojenosti a hlavně zdraví v soukromém životě, stejně jako přešel elánu a tvůrčích sil k realizaci celé řady osobních odborných plánů, představ i zamýšlených záměrů.

Redakce *IB SHSD*

Informační bulletin Společnosti pro hospodářské a sociální dějiny vydává výbor této Společnosti. Číslo 2/07 vyšlo v Praze, 2007, 8 s. - ISSN 1213-3892. Do tisku připravili PhDr. Jan Hájek, CSc., Historický ústav AV ČR, Prosecká 76, 190 00 Praha 9 (e-mail: hajek.jan@cmail.cz) a prof. PhDr. Ivan Jakubec, CSc., Ústav hospodářských a sociálních dějin FF UK, Celetná 20, 116 42 Praha 1 (e-mail: ivan.jakubec@ff.cuni.cz). Na tyto adresy prosím pošlete jak příspěvky do příštích čísel **IB SHSD**, tak i své připomínky k jeho obsahu. Děkujeme.

Redakce.